

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců Mgr. Davida Hipšra a JUDr. Jana Passera v právní věci žalobce: **M. K. B. S.**, zastoupeného Mgr. Jindřichem Lechovským, advokátem se sídlem Dušní 907/10, Praha 1, proti žalovanému: **Policie ČR, Ředitelství služby cizinecké policie**, se sídlem Olšanská 2, Praha 3, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 10. 2015, čj. CPR-36385-3/ČJ-2015-930310-C220, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 3. 12. 2015, čj. 1 A 92/2015 - 35,

t a k t o :

- I. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 3. 12. 2015, čj. 1 A 92/2015 - 35, **se zrušuje.**
- II. Žaloba **se odmítá.**
- III. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 20. 10. 2015, čj. CPR-36385-3/ČJ-2015-930310-C220 (dále „napadené rozhodnutí“) žalovaný nevyhověl žádosti žalobce o propuštění ze zařízení podle § 129a odst. 1 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o pobytu cizinců“).

II.

[2] Žalobce podal prostřednictvím advokáta Mgr. Jindřicha Lechovského žalobu proti rozhodnutí žalovaného k Městskému soudu v Praze. Městský soud žalobu odmítl. Poukázal na to, že žalobce podal prostřednictvím advokáta Mgr. Umara Switata žalobu

proti totožnému rozhodnutí i ke Krajskému soudu v Ostravě, kde je žaloba vedena pod sp. zn. 19 A 60/2015. Obě žaloby byly soudům doručeny dne 24. 11. 2015, přičemž Městskému soudu v Praze byla žaloba doručena v 8:30 hodin a Krajskému soudu v Ostravě v 7:30 hodin. Městský soud proto dospěl k závěru, že krajskému soudu byla žaloba doručena dříve. V důsledku toho žalobu odmítl s poukazem na § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s., podle kterého soud usnesením odmítne návrh, jestliže o téže věci již řízení u soudu probíhá.

III.

[3] Žalobce (stěžovatel) podal proti usnesení městského soudu kasační stížnost. Namítl, že podle § 32 s. ř. s. je řízení zahájeno dnem, kdy návrh došel soudu. Není podstatné, ve kterou hodinu se tak stalo. Jsou-li dvě řízení v téže věci zahájena ve stejný den, je třeba se s nastalou procesní situací vypořádat, nelze však zvolit řešení spočívající v prostém porovnání času doručení návrhu k soudu a následně odmítnout později došlý návrh.

[4] Stěžovatel v této souvislosti podotkl, že řešením nastalé procesní situace se ve své judikatuře zabýval již Nejvyšší soud. Jeho judikaturu lze aplikovat i na případy řešené podle soudního řádu správního, neboť úprava okamžiku zahájení řízení je obdobná v § 32 s. ř. s. a v § 82 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu ve znění pozdějších předpisů (též „o. s. ř.“). Nejvyšší soud uvedl ve svém usnesení ze dne 12. 6. 2012, sp. zn. 21 Cdo 1525/2010, že pokud soudu došlo ve stejný den více návrhů, byla tím řízení zahájena ve stejné době, bez ohledu na hodinu a minutu jejich podání. Je přitom nepochybné, že nadále může být vedeno pouze jedno řízení. Zákon výslovně nestanoví, které z více současně zahájených řízení má být zastaveno. Ponechává tuto otázku na úvaze soudu, který má postupovat tak, aby byla zajištěna spravedlivá ochrana práv a oprávněných zájmů účastníků řízení a aby byla ochrana práv rychlá a účinná (§ 1 a § 6 o. s. ř.).

[5] Řešení přijaté městským soudem nezajišťuje rychlou, účinnou ani spravedlivou ochranu práv účastníků řízení. Je tomu tak proto, že v den podání žaloby došlo v důsledku stěžovatelova transportu do Itálie ke změně místní příslušnosti soudu. Protože se stěžovatel již nadále nevyskytoval na území České republiky, nebyl k řízení místně příslušný Krajský soud v Ostravě, nýbrž Městský soud v Praze. Bylo tudíž pravděpodobné, že se Krajský soud v Ostravě nebude věcí zabývat pro nedostatek místní příslušnosti a věc postoupí Městskému soudu v Praze, což ve výsledku oddálí rozhodnutí ve věci samé.

[6] Městský soud měl rovněž vzít v potaz, že druhý zástupce stěžovatele, který podal žalobu ke Krajskému soudu v Ostravě, podle všeho neměl aktuální informace o stěžovatelově situaci, jinak by žalobu podal rovněž k Městskému soudu v Praze. Je přitom nasnadě, že nedostatek aktuálních informací o zastoupeném cizinci je překážkou účinného poskytnutí právní moci ze strany advokáta.

IV.

[7] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

V.

[8] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[9] Kasační stížnost je důvodná.

[10] Ze soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že zástupce stěžovatele Mgr. Lechovský doručil žalobu žalovanému dne 19. 11. 2015 a žalovaný ji postoupil Městskému soudu v Praze dne 24. 11. 2015 v 8:30 hodin. Žalovaný zároveň soudu sdělil, že řízení v téže věci bylo zahájeno rovněž u Krajského soudu v Ostravě, kam žalovaný rovněž zaslal správní spis a své vyjádření k věci.

[11] Městský soud v Praze následně vyžádal od Krajského soudu v Ostravě text předmětné žaloby. Z odpovědi Krajského soudu v Ostravě zjistil, že krajský soud obdržel dne 24. 11. 2015 v 7:30 hodin žalobu totožného stěžovatele proti totožnému rozhodnutí žalovaného, kterou eviduje pod sp. zn. 19 A 60/2015. Žalobu podal zástupce stěžovatele Mgr. Switat prostřednictvím žalovaného, kterému ji doručil dne 18. 11. 2015.

[12] Ze soudního spisu tedy vyplynulo, že řízení zahájené u Krajského soudu v Ostravě a řízení zahájené u Městského soudu v Praze měla totožný předmět a totožný okruh účastníků řízení; jednalo se tudíž o dvě samostatně probíhající řízení v téže věci. Rovněž nebylo sporu o tom, že návrh na zahájení obou řízení došel k oběma soudům ve stejný den, a to 24. 11. 2015.

[13] Podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. soud odmítne návrh, jestliže o téže věci již řízení u soudu probíhá. Citované ustanovení reflektuje jednu ze základních procesních zásad, a to překážku litispendence neboli překážku dvojího řízení o téže věci. Tato překážka spočívá v tom, že není přípustné, aby o téže věci probíhalo více samostatných řízení; totožnost věci je přitom dána totožností předmětu řízení a totožností účastníků.

[14] Podle § 32 s. ř. s. je řízení „zahájeno dnem, ve kterém návrh došel soudu.“ Citované ustanovení neváže okamžik zahájení řízení na přesný čas doručení; pokud tedy došlo soudu ve stejný den více návrhů v totožné věci, nelze bez dalšího určit, které z probíhajících řízení je pozdější, neboť všechna řízení byla zahájena téhož dne (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 10. 2008, čj. 4 Ans 4/2008 – 55).

[15] Lze doplnit, že obdobnou úpravu okamžiku zahájení řízení obsahuje i § 82 o. s. ř., podle kterého je řízení „zahájeno dnem, kdy došel soudu návrh na jeho zahájení.“ Vzhledem k tomu, že se jedná o prakticky totožnou úpravu, lze na otázku okamžiku zahájení řízení podle s. ř. s. aplikovat i judikatorní závěry Nejvyššího soudu týkající se okamžiku zahájení řízení podle o. s. ř.

[16] V usnesení ze dne 12. 6. 2012, sp. zn. 21 Cdo 1525/2012, Nejvyšší soud konstatoval, že „pro závěr, kdy bylo zahájeno řízení, je určující den, v němž došel soudu návrh na jeho zahájení. Došlo-li soudu ve stejný den více návrhů, byla tím řízení zahájena – bez ohledu na hodinu a minutu jejich podání – ve stejné době; u těchto řízení proto nelze stanovit, které z nich bylo zahájeno dříve a které později. Zákon výslovně nestanoví, které z více současně (ve stejný

den) zahájených řízení ve stejné věci má být zastaveno. Znamená to, že ponechává posouzení této otázky na úvaze soudu, který přitom postupuje tak, aby byla zajištěna spravedlivá ochrana práv a oprávněných zájmů účastníků řízení a aby ochrana práv byla rychlá a účinná.“

[17] Nejvyšší soud v citovaném usnesení zdůraznil, že zákon nedává pro nastalou procesní situaci konkrétní východisko a ponechává řešení této situace na úvaze soudu, která však není bezbřehá. Soud je povinen zvolit takové řešení, které bude co nejlépe respektovat smysl a účel soudního řízení, tj. spravedlivou, rychlou a účinnou ochranu práv a oprávněných zájmů účastníků řízení.

[18] Zjistí-li soud, že o téže věci probíhá řízení rovněž u jiného věcně příslušného soudu rozhodujícího ve správním soudnictví, měl by v prvé řadě zkoumat, zda je k řízení místně příslušný. Soudní řád správní totiž stanoví poměrně jednoznačná pravidla pro určení místní příslušnosti konkrétního soudu (srov. § 7 odst. 2 a 3 s. ř. s.) a nepočítá s tím, že by k řízení mohlo být místně příslušných více soudů; lze tedy předpokládat, že jeden ze soudů nebude k řízení místně příslušný. Pokud by soud nezkoumal svou místní příslušnost, žalobu bez dalšího odmítl pro překážku litispendence a přitom byl ve skutečnosti k řízení místně příslušný, může v důsledku toho dojít ke zbytečným průtahům. Lze totiž předpokládat, že další dotčený soud vysloví svou místní nepřislušnost a žalobu postoupí k vyřízení soudu, který ji původně odmítl; tím se řízení nutně prodlouží.

[19] Souběžně s otázkou vlastní místní příslušnosti by však soud měl rovněž ověřit i aktuální stav řízení u dalších dotčených soudů, neboť případný nedostatek místní příslušnosti u jiného soudu by mohl být zhojen tím, že místní příslušnost nebyla zpochybněna na začátku řízení. Pokud by řízení u takového místně nepřislušného soudu pokročilo do té míry, že by bylo vydáno rozhodnutí ve věci samé, nebo soud již učinil kroky vedoucí k jeho bezprostřednímu vydání, bylo by z hlediska práv účastníků zřejmě hospodárnější a rychlejší, aby tento soud řízení dokončil.

[20] Městský soud nepostupoval v souladu se shora nastíněnými principy, neboť dospěl k závěru o odmítnutí žaloby výhradně na základě formálního zjištění, že ke Krajskému soudu v Ostravě byla žaloba v totožné věci podána ve stejný den o hodinu dříve. Úvaha o přesném času doručení žaloby přitom nebyla pro věc podstatná; podstatné bylo, které z možných řešení (v řízení pokračovat nebo žalobu odmítnout) povede k rychlé, spravedlivé a účinné ochraně práv účastníků řízení. Tímto aspektem se však městský soud nezabýval. Nedotázal se krajského soudu na aktuální stav řízení, ani blíže nezkoumal, který ze soudů je k řízení místně příslušný, ač stěžovatel v tomto směru uplatnil v žalobě poměrně rozsáhlou argumentaci. Již proto nemůže usnesení městského soudu obstát.

[21] S poukazem na shora uvedené důvody Nejvyšší správní soud zrušil kasační stížností napadené usnesení. Rovněž však shledal, že již v řízení před městským soudem byly dány důvody pro odmítnutí návrhu. V takovém případě je kasační soud povinen rozhodnout o odmítnutí návrhu současně se zrušením rozhodnutí městského soudu (srov. § 110 odst. 1 s. ř. s. část první věty za středníkem).

[22] Nejvyššímu správnímu soudu je z úřední činnosti známo, že Krajský soud v Ostravě zamítl žalobu proti shora uvedenému rozhodnutí žalovaného rozsudkem ze dne

2. 12. 2015, čj. 19 A 60/2015 – 24, který nabyl právní moci dne 8. 12. 2015. Kasační stížností napadené usnesení městského soudu bylo vydáno dne 3. 12. 2015 a nabylo právní moci dne 4. 12. 2015. Je tedy patrné, že krajský soud vydal rozhodnutí ve věci samé den předtím, než městský soud žalobu odmítl, tj. v době, kdy řízení před městským soudem dosud neskončilo; rozhodnutí krajského soudu nabylo právní moci až po vydání kasační stížností napadeného usnesení.

[23] Do doby nabytí právní moci nezakládá soudní rozhodnutí překážku věci pravomocně rozsouzené; konkurující žalobu tudíž nelze odmítnout z důvodu, že jiný soud již ve věci rozhodl [k tomu srov. Blažek, T. a kol.: Soudní řád správní - online komentář. 3. aktualizace. Praha: C. H. Beck, 2014 – k § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s.]. Nastalou situaci je třeba posoudit z hlediska existence překážky litispendence, a to v souladu se shora nastíněnými principy.

[24] Vzhledem k tomu, že Krajský soud v Ostravě nezpochybnil svoji místní příslušnost a vydal rozhodnutí ve věci samé již den před vydáním kasační stížností napadeného usnesení, bylo by v rozporu s rychlou, spravedlivou a účinnou ochranou práv účastníků řízení trvat na projednání a rozhodnutí věci Městským soudem v Praze. Nejvyšší správní soud proto žalobu odmítl za použití § 46 odst. 1 písm. a) a § 110 odst. 1 s. ř. s., neboť v době vydání kasační stížností napadeného usnesení o téže věci dosud probíhalo řízení před jiným věcně příslušným soudem, který na rozdíl od městského soudu již vydal rozhodnutí o věci samé.

[25] Protože Nejvyšší správní soud zrušil napadené usnesení městského soudu a žalobu odmítl, rozhodl také o nákladech řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení před městským soudem. Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 3 s. ř. s., podle něhož žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, jestliže byla žaloba odmítnuta.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 14. března 2016

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu